

27.8.2021

Kuntapolitiikan toimenpidekokonaisuuksia valmisteleavan työryhmän kokous 6/2021

Aika 20.8.2021 klo 13.00 – 14.59

Paikka Teams-kokous

Osallistujat Jani Pitkäniemi, ylijohtaja, valtiovarainministeriö, puheenjohtaja (x)
Ville-Veikko Ahonen, finanssineuvos, valtiovarainministeriö, varapuheenjohtaja (x)

Pasi Ovaska, hallitusneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö (x)
Eeva-Riitta Pirhonen, ylijohtaja, opetus- ja kulttuuriministeriö (x)
Kari Hakari, osastopäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö (-)
Katja Palonen, johtava asiantuntija, työ- ja elinkeinoministeriö (x), poistui 14.56
Jonna Berghäll, budjettineuvos, valtiovarainministeriö (-)
Tero Tyni, budjettineuvos, valtiovarainministeriö (x)
Minna-Marja Jokinen, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö (x), poistui 13.57
Tanja Rantanen, finanssineuvos, valtiovarainministeriö (x)
Juho Korpi, kehittämisjohtaja, ympäristöministeriö (-)
Markus Pauni, strategia- ja kehitysjohtaja, Suomen Kuntaliitto ry (x)
Jari Parkkonen, kaupunginjohtaja, Heinolan kaupunki (x)
Toni K. Laine, kunnanjohtaja, Inarin kunta (x)
Tomas Häyry, kaupunginjohtaja, Vaasan kaupunki (x)
Ritva Viljanen, kaupunginjohtaja, Vantaan kaupunki (x)
Maria Sorvisto, kaupunginjohtaja, Ylivieskan kaupunki (x)
Arto Haveri, professori, Tampereen yliopisto (x)
Siv Sandberg, yliopistonlehtori, Åbo Akademi (x)
Jussi Lammassaari, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö, sihteeri (x)
Lotta Mattsson, erityisasiantuntija, valtiovarainministeriö, sihteeri (x)
Suvi Savolainen, neuvotteleva virkamies, valtiovarainministeriö, sihteeri (x)

Anu Martikainen, johdon sihteeri, valtiovarainministeriö, tekninen sihteeri (-)
Anne Honkanen-Ohvo, projektiassistentti, valtiovarainministeriö, tekninen sihteeri (x)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00.

2. Asettamispäätöksen muutos

Todettiin asettamispäätöksen muutokset sihteeristön osalta.

3. Edellisen kokouksen (5/2021) pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin 26.5.2021 kokouksen pöytäkirja.

4. Aihiot kunta- ja poliittisen kokonaisuusvaihtoehtoiksi

Suvi Savolainen esitteli kesän työpajan pohjalta rakennetut aihiot kunta- ja poliittisen kokonaisuusvaihtoehtoiksi. Aihiot ovat:

- Nykytila osittaisin muutoksin
- Paras II

- Yhtenäiskuntamallista irtautuminen

Näiden vaihtoehtojen aihioiden lisäksi on kuvattu mihin suuntaan kunta- ja poliittinen kehittyisi, jos jatketaan nykyisellä kunta- ja poliittisen mallilla.

Esityksessä käytiin myös läpi kokonaisuusvaihtoehtojen taustaoletuksia, miten kunnat ja kunta- ja poliittinen tässä yhteydessä ymmärretään ja miten kunta- ja poliittistä pyritään rakentamaan eri ilmiöitä, uudistuksia ja kuntien omaa kehittämistä huomioon ottaen poliittisena.

Keskustelussa nousi esiin mm. seuraavat huomiot:

- Aihiot on jäsennelty hyvin ja tehty työ kuvaa hyvin kesäkuun työpajan antia.
- Riippuvuudet ja yhteydet on kuvattava tarkasti. Jos palvelut otetaan merkittävässä määrin esimerkiksi pieniltä kunnilta pois, niin voiko kunta enää olla "aito" yhteiskunta?
- Miten nykytilan kuvauksessa otetaan huomioon hyvinvointialueiden perustamisen merkitys esim. kuntataloudelle?
- Vaihtoehdot ovat lähtökohtaisesti hallinnollis-taloudellisia malleja, sektoripoliittiset asiat pitäisi näkyä niissä myös.
- Ovatko nämä vaihtoehdot vai kehityspolkuja, joita kulkien saattaa toteutua ei vain yksi, vaan monta vaihtoehtoa?
- Vaihtoehtoja tulisi pystyä viemään ristikkäin toimivana kokonaisuutena eteenpäin.
- Metropolialueelle ja toisaalta syrjäisille alueille voisi olla tarvetta miettiä erityisratkaisuja eri kokonaisuusvaihtoehtoisissa.
- Löydetäänkö työssä lainsäädännölliset keinot rikkoa yhtenäiskuntamallia? Kaikki keinot eivät toimi kaikkialla.

Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

5. Kuntien veropohjaa koskeva selvitys

Timo Viherkenttä esitteli tuloksia kuntien verotulorahoituksen näkymistä ja kehittämistarpeista. Selvityksessä on tarkasteltu muun muassa eri verotulolajien asemaa ja kehittämistarpeita ja arvioitu mahdollisuuksia laajentaa kuntien veropohjaa.

Keskustelussa nousi esiin seuraavat näkökulmat:

- Sote-uudistus muuttaa suuresti kaupunkien tulopohjaa, valtionosuuksien osuus tulee olemaan nykyistä huomattavasti merkittävämmässä roolissa. Tällä on vaikutusta mm. itsehallinnolliseen liikkumavaraan.
- Yhteisötulovero on koettu kannustava verona, eräänlaisena palkintona investoreiden onnistuneesta houkuttelusta kunnan alueelle. Toisaalta yhteisövero on suhdanneherkkä ja etenkin pienemmissä kunnissa veron tuotto voi olla liiaksi yhden yrityksen varassa.

Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

6. Kuntien digitalisaatio ja kunta- ja kuntapolitiikka

Ville-Veikko Ahonen esitteli kunta- ja kuntapolitiikkatyössä esille nousseita havaintoja kuntien digitalisaatiosta. Kuntien resurssit ja osaaminen digitalisaation edellyttäminen muutosten läpivientiin vaihtelevat suuresti kunnittain. Merkittäviä osaamiskysymyksiä ovat mm. hankintaosaaminen ja yhteistyöorganisaatioiden hyödyntäminen osaamisen kasvattamisessa. Kyvykyys digitalisaatioon on myös laajempi, strateginen kysymys, joka koskee pitkäjänteistä digitalisaation kehittämistä toiminto-, tieto-, järjestelmä- ja teknologia-arkkitehtuurissa. Valtion puolelta on ymmärrettävä digitalisaatiota koskevan sääntelyn vaativuus kunnille, mitkä esimerkiksi ovat tosiasialliset lainsäädännön vaikutusketjut ja minkälaista toimeenpanon tukea kunnat tarvitsevat.

Keskustelussa nousi esiin seuraavat näkökulmat:

Digitalisaatiomuutoksessa on kyse ihmisten käyttäytymisestä, ei pelkästään rakenteista. Voiko digitalisaatio kannustaa eri suuntiin kunnan palveluroolin (suuremmat yksiköt) ja toisaalta yhteisöroolin suhteen (pienemmät yksiköt)?

Merkittiin käyty keskustelu tiedoksi.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.59.

Liitteet

Tiimeri-työtilassa

Jakelu

Työryhmän jäsenet